

Évangélaire Barberini

Sud de l'Angleterre vers 800

Bibliothèque Vaticane - Lat.570

Mise en pages et en images
Jean-Luc Monneret
2024

f.51r – Détail.

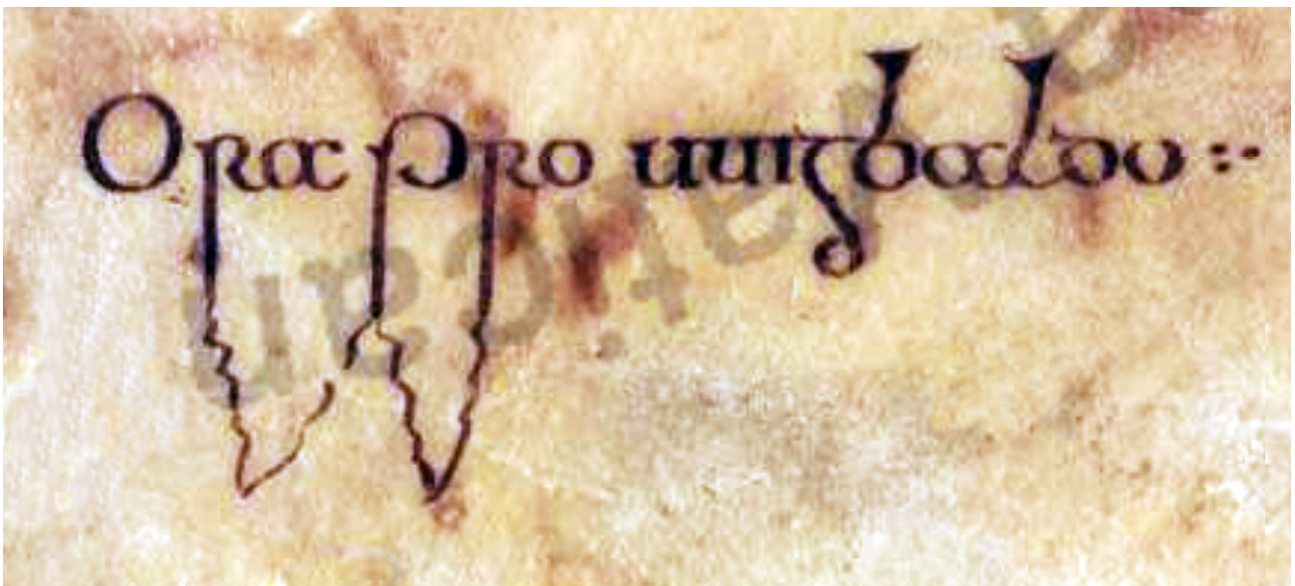
'Evangélaire Barberini

est aussi appelé Évangélaire Wigbaldo, nom apparaissant au folio 153v, demandant de prier pour lui.(voir le détail ci-dessous).

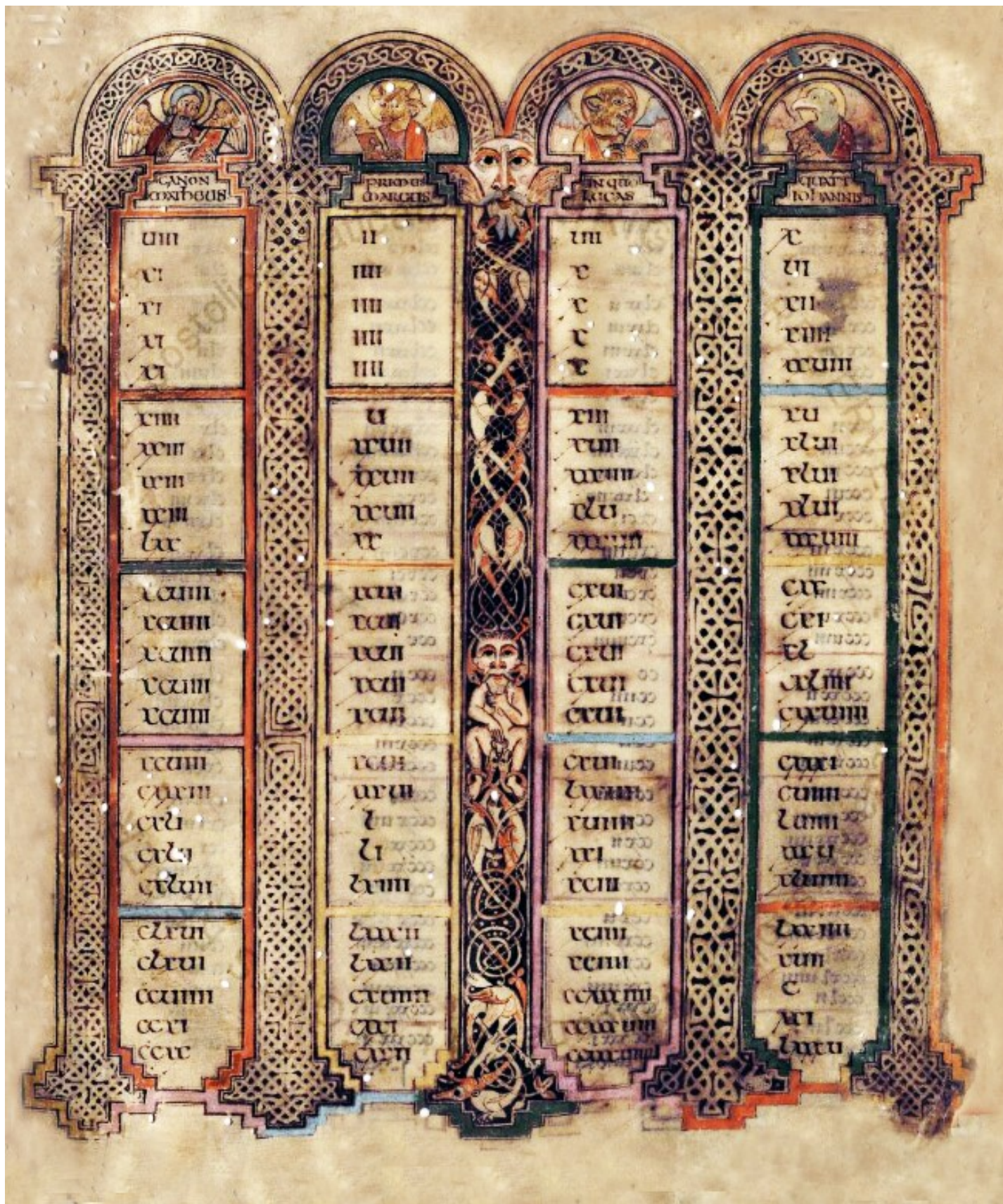
Ce manuscrit irlandais date de la fin du VIIIe siècle. On n'a pu déterminer son lieu de création, mais ses enluminures et initiales décorées sont proches d'ouvrages du sud de l'Angleterre. L'écriture est l'œuvre de quatre scribes. L'ouvrage contient le texte des quatre Évangiles selon la Vulgate.

Les portraits des quatre évangélistes rappellent ceux de Byzance.

L'ouvrage comporte 153 feuillets de parchemin de 340 x 250 mm. Il est conservé dans la Bibliothèque Apostolique Vaticane sous le code Barb.Lat. 570. Je regrette particulièrement la surcharge des pages par un large cercle apposé par la Bibliothèque Vaticane, ce qui me semble toujours une atteinte aux amateurs d'art, c'est-à-dire à l'art lui-même.

Détail du folio 153v : « Ora Pro Wigbaldo »

f.1r – Canons évangéliques.

quem
 prologus
 Hieronimus
 episcopo
 Consecrat
 me
 uan
 gear

Simo pape
 Ocinaso hieronimus salute
No uim opur facere me
 cogis et ceteri ut post ex
 empluque scribaturam
 tota orbe dispersa quasi
 quidam arbitrar sed uun
 Quia inter se uariunt
 que sint illa que cum gra
 ca non consentiant uerba
 te decernam pius labor
 sed periculosa presumpcio
 iudicare decernit ipsam ab
 omnib; iudicandum senes
 mutare linguar & canesca
 tem maiorem adnitia re
 trahere paruulorum
 qui enim docuit pariter
 uel trauites dicit uno de
 fonte. Querendum est pre
 ter migo eas codices quos
 Marciano & hyrichio munda
 parat

paruulorum hominum ad sensu
 pertensa contendit quibus
 utaq; nec inueteri testamentu
 post uita interpretas emen
 dare quod licet nec in nouo
 proptat emendasse cum
 multarum tenquam linguar
 scribitur ante traxis laca
 falsa doceat esse quare
 uerba sunt igitur haec
 presens pre facienda
 pollicetur quattuor euan
 gelia quorum ordo iste est
 Matthei Marci Lucis
 Iohannis. Codicem grecorum
 emendatam conlatione sed
 ueteram quare nemulatum
 uerborum laca consuetudine
 discrepant Ita ualcano
 temperantur ut hinc tan
 tum quare sensum uidebantur
 mutare correptis reliqua
 manere potarentur ut
 erant canones quoque
 quos eusebii cæsariensis
 episcopi alexandrinum
 sacrarum canonum in
 meros ordinant sicut in greco
 habentur. Expressimus

f.7r – Prologue aux Évangiles.

Incipiant breves inimicorum. De celo misit
ues carnis et carnis

IN

omni nra ihu xpi
in bethlem iude

maci in angia offerunt
et interficiuntur in pante

et ioseph ab angelo per
aurum cammaque in egyptu
fugit. Regressio ihu ex e

gyptu in nazareth. De ab
arimo iohannis in iherosolimis

et xpi bapuzimo. Ubi za bu
lar amptat ihu et ierusalem

ihu xpi diebus. Ubi iohanni
nir uxor dicitur et successit

ihu in capernaum. Ubi
petrum et andream per

catones conuocat. De bea
tudine et caritatis manna

ad discipulos suos loquitur
non uentus ihu soluere leges

sed ad implere. non me
apostolum. De dilectione

nescias finis que quito faciat
deuere. In istum non uen
quis audiam. Et in oratione
non uolum loquerentur.
Et in thesauris in celo.

Nemo potest duobus dominis
seruire et de uoluntatibus et ubi

et sollicitudine oier. De pta
in oculo et de quibus de maria

petri non uolumat caris porcos
in uia de paruzam porcum

et carere apud is propheta
non omni quocumque in hie

one in quibus in regnum celo
rum et de domo edificata

supra petram et athenam
in isca moens ihu de moer le

prosum mundam. Ubi pu
erum conuocant saluam

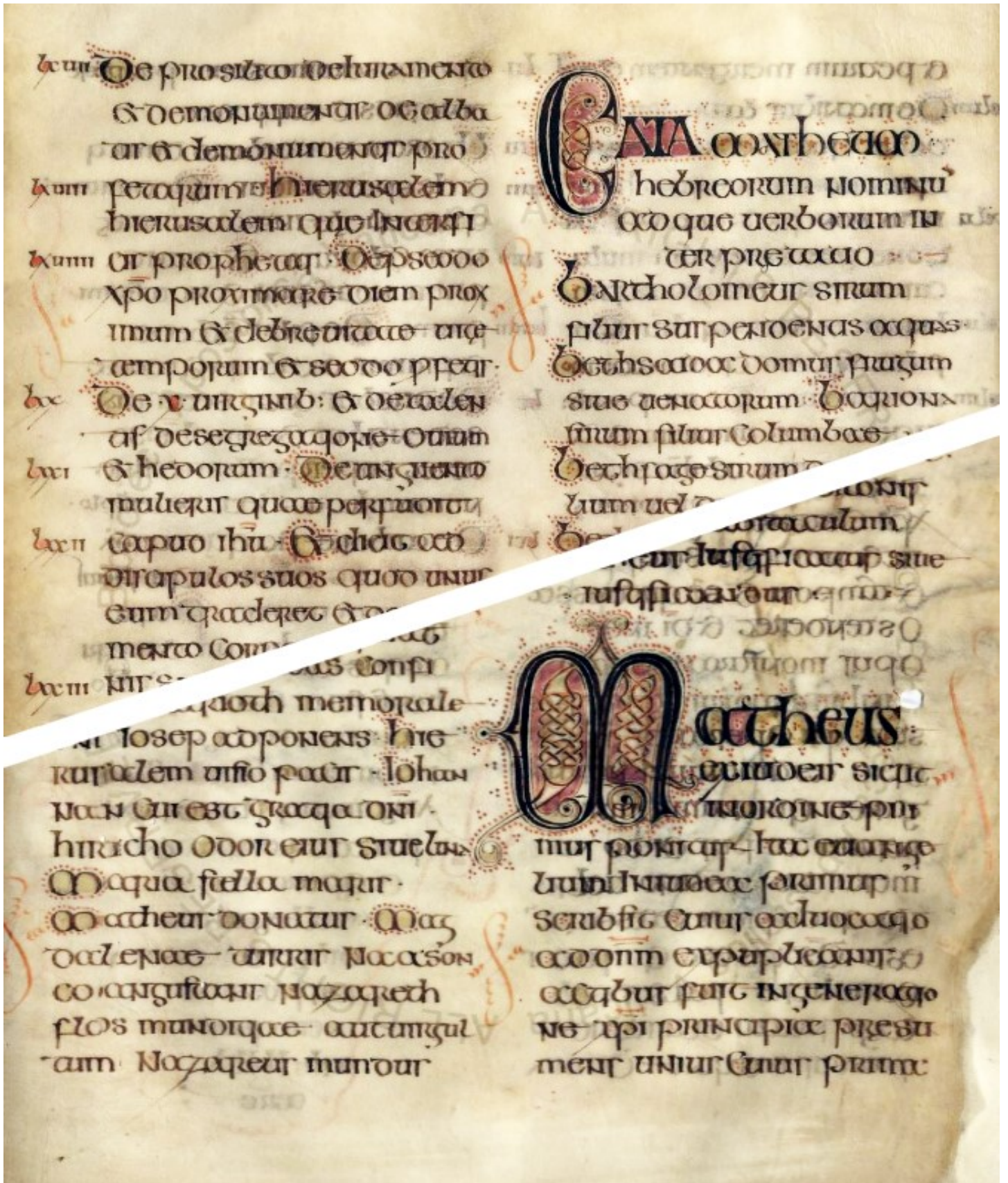
ihu petri. Ubi socum
petri a petra dicitur saluam

ubi quocum dicitur magister
se quocum et alio dicit ihu

sequere me et in nauicula
dormient euocant ac hie

pulit sui. In uera gerassi
normam legionem teat

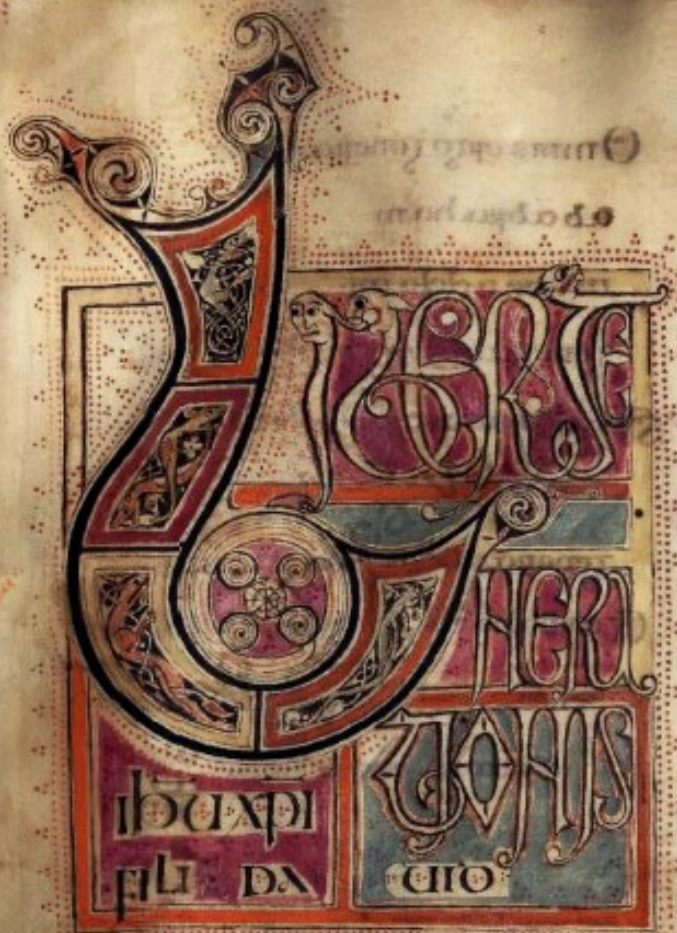
ubi parochiam iustis ma

ff.9v-10r – Début de l’Évangile selon Matthieu.

f.11v – Saint Matthieu.

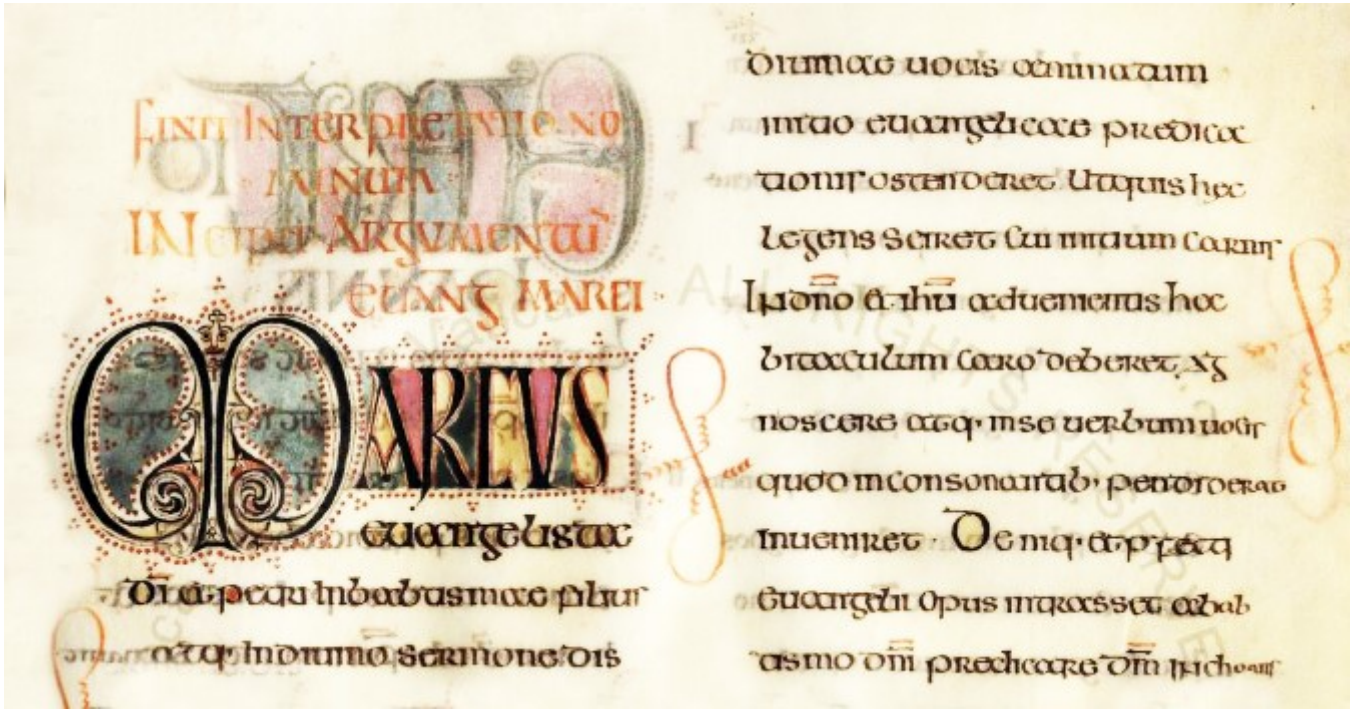
filii abraham
 abraham genuit isaac
 isaac genuit iacob
 iacob genuit iudam
 et fratres eius
 iudah genuit phares
 et zar et dechamar
 phares genuit esrom
 esrom genuit aram
 et ramam autem genuit
 ammaclab

Ammaclab autem genuit
 naalon
 Naalon genuit salomon
 Salomon genuit booz
 booz genuit oved
 oved genuit esse
 esse genuit dauid rex
 dauid rex genuit salomon
 salomon genuit roboam
 roboam autem genuit
 iosaphath
 iosaphath autem genuit
 iouram
 iouram genuit oziam
 ozias autem genuit
 iatham
 iatham autem genuit
 achaz
 achaz genuit ezechiam

f.12r – Généalogie de Joseph selon Matthieu.

f.18r

f.48r – Évangile selon Marc.

f.49r

f.50v – Saint Marc.

Et suscipiens in caedum genit
Et ait illi epheta quod est
ad aperire & statim aper
to sunt aures eius

Et solutum est vinculum lingu
e loquebatur recte & prius
dixit illi non poterat loqui

viii
m. lxxii
L. c.

Quamvis eis praedicebat
tanto magis plures praedica
bant & eo amplius ad imma
dabant. dicitur et res

vi
m. lxxii
L. c.

Dene omnia facta & suscipit
res aures & micos loqui

Nullis diebus iterum cum
turba multa esset pec
haberent quos manichaei
rent. Convocavit discipulis
aut eis in preces super
turbam quia deo iam qua
suo sustineret nos
Nec habent quod mandati
sunt. Adhuc tunc eos le
timos volo predicare in
quidam ex eis dicitur

dicitur venerunt
Et responderunt ei discipuli
ipse isos posuit pariter
habetur

Et iterum ab eis quod dicitur
habent quod dicitur per
et prius dicitur turba. dicitur
deus super terram & accipiens
accipiens per se in parte
gratia me agens per se deo
ois erudit sunt ut ad proferret
ad peruenire turbae
habebat

Et dicitur et ipse
deus dicitur et ipse ad pro
mi ad mandata dicitur
et dicitur
Et dicitur quod dicitur
a dicitur dicitur
septem procat dicitur
qui mandata deo sunt ad dicitur
nulla hominum ad dicitur

Et statim a sameloy pariter
cum discipulis suis

ram

Oculorum suorum factus est
et operatus ut aperiret oculos
illos qui ceciderunt ab eo et dicitur
quod non ceciderunt ab eo et dicitur

VI
mi-hoc
mi-hoc

Quod terra patris Isaac quiescit
amencio uobis dicitur terra
factore hinc terra dicitur
us accepit terra hinc dicitur
habere terra factum dicitur
terra sumit terra factum
terra factum terra factum
terra factum terra factum

III
mi-hoc
mi-hoc

Aperit spiritus eius in
hoc et aperit aperit mentem
hoc factum terra factum

V VI
mi-mi-hoc
mi-mi-hoc

Aperit terra ad aliorum
oculos quia factum non ha-
bent terra factum terra factum
terra factum terra factum
terra factum terra factum
terra factum terra factum

Oculos habentes terra factum
et factum terra factum terra factum

et factum terra factum terra factum
non dicitur terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum

X
mi-hoc

Venit terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum

terra factum terra factum terra factum
terra factum terra factum terra factum

f.79v – Saint Luc.

f.80r – Début de l'Évangile selon Luc.

Atque ad orantes regressi
 sunt in hierosolimam cum
 gaudio magno et clamant
 semper in templo
 laudantes
 et benedicentes
 ei dominum

**Explicit euangelium
 secundum iohannem**

Incipit euangelium

secundum iohannem

in iherosolima

capitulum primum

In principio erat verbum
 et verbum erat apud deum
 et deus erat verbum
 et per verbum facta sunt
 omnia
 et in ipso vitam habuit
 et vitam dedit hominibus
 et non est habitus in
 tabernaculo
 et non est habitus in
 templo
 et non est habitus in
 templo
 et non est habitus in
 templo

in ipso
 vitam
 dedit
 hominibus

Iohannis testimonium
 perhibet de ipso di
 cens non habui dignum
 coniugium calceamentorum
 solere Item iohannis dicit
 ecce agitur de quo tollit peccata
 mundi Et ostendit ihs disci
 pulis suis ubi maneret et
 secuti sunt eum Ubi ihs
 de aqua vivam fecit in ca
 naan galilee Et ait ihs
 de templo omnes venientes
 et dicit domus patris mei
 et dicit domus patris mei
 quoniam pater deus ex
 aqua et spiritu sancto non
 utique integrum dei Ubi bab
 tyliam ihs et dicit iohannis
 discipulis et non sum xps
 Ubi successit ihs a iudeis
 et venit in samariam
 Sedent super puteum ma
 luerem samaritanam per
 tinentes et dicit discipulis

f.124v – Saint Jean.

Et interrogavit eum cum tu quis

Et confessus est et non negavit

Confessus est quia non sum

Ego xps et in die roga verum

et sciam quid ergo helias es

Et dixit non sum quid ergo

propheta es et respondit

Et dixerunt ei ergo dic nobis

quid es ut renuntiemus his

quod miserant nos quid dicit

et dicit ipse dicit

Ego uox clamantis in deserto

dirigitur uiam domini sicut

et dicit esaias propheta

Quoniam si fueratis exphoe

risocois interrogaretis uerum

et dicitis quid ergo baba

hazaras sitationes xps neque

helias neque propheta

Respondit eis iohannes dicit

ego quidem babaizo uos iniqua

Medius h' uestrum stat quem

uos nescitis ipse est qui post

me uenturus est qui dicit me

factus est cuius ego non sum

Et dignus corrigam caecum in

Haec in bethania solutione

factae sunt trans iordanem

Ubi erat iohannes babaizans

Ubi et uideret iohannes

ihm uenientem ad se et ait

Ecce agnus dei ecce qui tollit

Hic est de quo dixi post

uir qui ante me factus est

quia prior me erat et ego

nesciebam eum sed ueni

postea et uisus in iherosolymis

propter hoc ueni ego in iherosolymis

Testimonium dicitur babaizans

perhibuit iohannes dicitur

quia uidi spm dei cadente

quasi columbam de caelo

et mansit super eum et ego

nesciebam eum sed qui mittit

me babaizare in iherosolymis

ille mihi dixit super quem

uideras spm dei cadentem

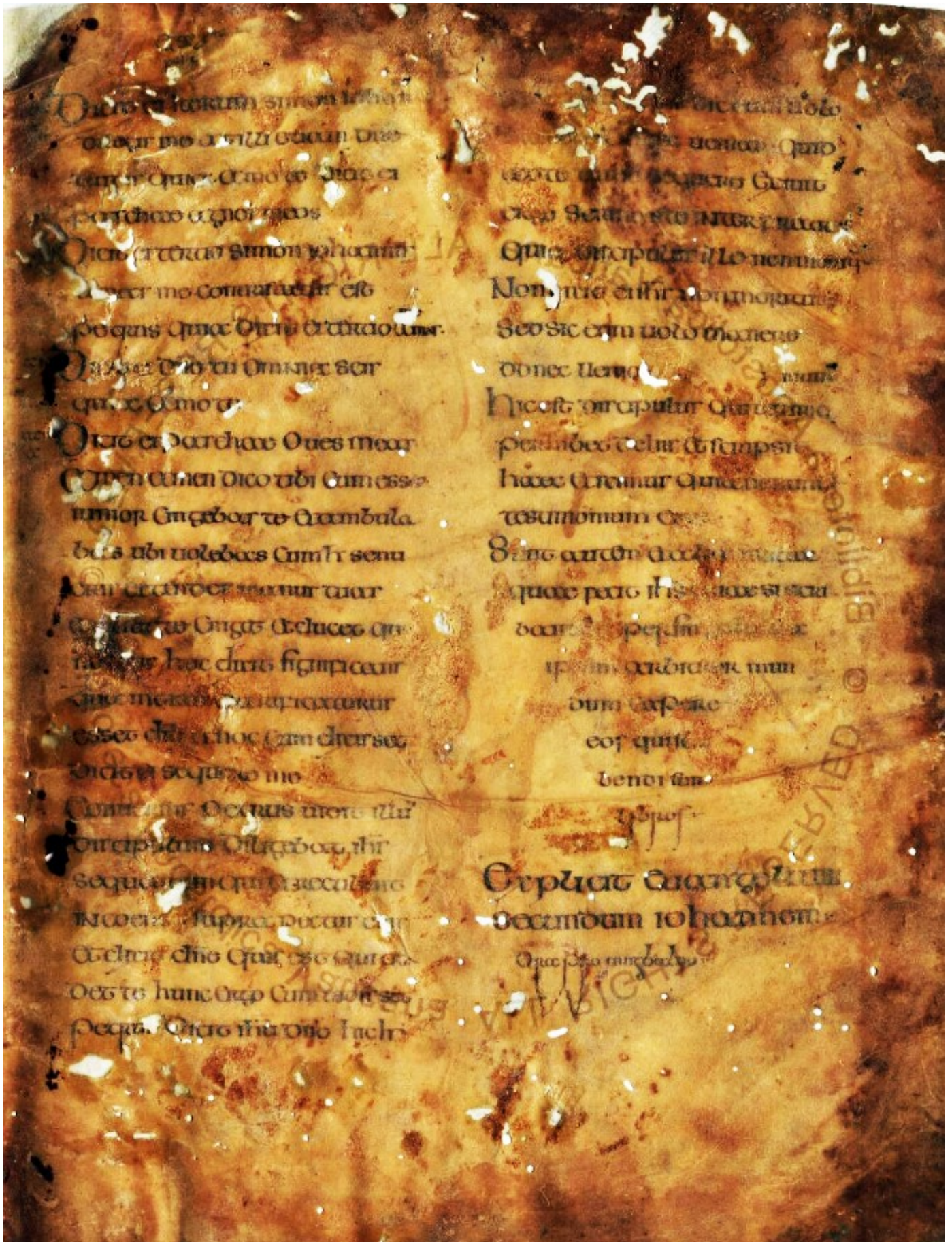
et mansit super eum

hic est qui babaizat in spiritu

10
11
12

10
11
12

10
11
12

f.153v et dernier.

